

واکنش وزیر امور خارجه به آتش افروزی واشنگتن و تشریح ابعاد مختلف تجاوز نظامی بامداد یکشنبه

تجاوز آمریکا ضربه اساسی به رژیم منع اشاعه بود

گزارش

حمله نظامی ایالات متحده علیه تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، نه تنها به عنوان اقدامی تجاوزکارانه و نقض آشکار اصول و قواعد حقوق بین‌الملل شناخته شد، بلکه به باور تهران، به‌منابه ضربه‌ای ویرانگر بر پیکره نظم حقوقی و اخلاقی جهانی بود؛ حمله‌ای که در اوج تلاش‌های دیپلماتیک جمهوری اسلامی برای حفظ صلح و ثبات منطقه‌ای، مسیر مذاکرات را به پرنگاه بی‌اعتمادی و تقابل کشاند. در چنین فضایی، سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران روز گذشته در حاشیه نشست فوق‌العاده سازمان همکاری اسلامی ابعاد این تجاوز را تشریح کرد و آن را نه صرفاً حمله‌ای به خاک ایران، بلکه حمله‌ای به اعتبار منشور ملل متحد و بنیان‌های قانونی جامعه جهانی دانست؛ واقعه‌ای که به گفته او، اکنون بر دوش نهاده‌های بین‌المللی و وجدان جهانی نهاده است.

حمله مستقیم به تمامیت ارضی ایران وزیر امور خارجه ایران نسبت به آینده نظم جهانی، روایتی تلخ از آنچه «تجاوز آشکار به اصول بنیادین حقوق بین‌الملل» خواند، ارائه کرد و در توصیف حمله نظامی اخیر ایالات متحده به تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران گفت: «آنچه شب گذشته رخ داد، حمله‌ای مستقیم به حاکمیت و تمامیت سرزمینی ایران بود؛ حمله‌ای که با هماهنگی کامل رژیم اشغالگر صهیونیستی صورت گرفت و نشان‌دهنده عقی دشمنی ایالات متحده با ملت ایران است.»

در بطن این موضع‌گیری او، واقعیتی پیچیده و تلخ از ماهیت قدرت در نظم جهانی امروز پنهان بود؛ جایی که مرزهای قانونی، بیش از آنکه حافظ صلح باشند، به بازپچه‌ای در دستان قدرت‌های بزرگ بدل شده‌اند و هماهنگی‌های آشکار میان ایالات متحده و اسرائیل، به عنوان نقض‌کنندگان اصلی این مرزها، تصویری از شکاف فزاینده میان آرمان‌های منشور ملل متحد و

واقعیت‌های تلخ صحنه قدرت ارائه می‌دهد.

ضربه‌ای اساسی به رژیم منع اشاعه

در شرایطی که ایران طی سال‌ها تحت شدیدترین نظارت‌ها و بازرسی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار داشته و برنامه هسته‌ای خود را در چهارچوب شفافیت بی‌سابقه‌ای پیش برده است، این حمله نه فقط یک اقدام نظامی، که بی‌اعتنایی آشکار به همه آن الزامات حقوقی و فنی بود که ایران داوطلبانه به آن گردن نهاده است.

چنانکه عراقچی یادآور شد، این اقدام آمریکا نشان داد حتی بالاترین سطح پایبندی به قواعد بین‌المللی، نمی‌تواند ملتی را از گزند اراده قدرت‌های بزرگ برای نقض همان قواعد مصون دارد. حمله به تأسیسات صلح‌آمیز عضو متعهد NPT، نه تنها تعهدات ایران را نادیده گرفت، بلکه ضربه‌ای اساسی به اعتبار کل رژیم عدم اشاعه وارد ساخت؛ چنانکه

تحلیل «فارن افرز» از واکنش ایران به حمله آمریکا

ترامپ اشتباه کرد

ترجمه

ایالات متحده به ایران حمله کرده است [بخوانید تجاوز]؛ تنها چند روز پس از آنکه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری ایالات متحده اعلام کرده بود ممکن است اقدام آمریکا را برای ۲ هفته به تأخیر بیندازد، اما او در تاریخ ۲۱ ژوئن اعلام کرد که هواپیماهای آمریکایی به سه سایت هسته‌ای ایران از جمله به تأسیسات فردو، حمله کرده‌اند. مقام‌های ایرانی تأیید کردند که این حملات انجام شده است. اگرچه هنوز مشخص نیست

این حملات چه میزان خسارت وارد کرده‌اند. با این حال، آنچه روشن است این است که با مداخله آمریکا، جنگی که اسرائیل بیش از یک هفته پیش علیه ایران تحمیل کرده بود، وارد مرحله‌ای تازه شده است. مسیر رویدادها اکنون می‌تواند به جهات مختلفی تغییر مسیر دهد. محتمل است که این حمله آمریکا را بیشتر درگیر جنگ کند و پیامدهای عمیقاً منفی به همراه داشته باشد. ایران تقریباً به‌طور قطع در پی نوعی مقابله به مثل خواهد بود؛ شاید از طریق حمله به پایگاه‌های آمریکایی در منطقه. این می‌تواند به تشدید بی‌پایان تنش‌ها منجر شود، با پیامدهایی ویرانگر برای منطقه و گرفتار شدن آمریکا در جنگی که کمتر کسی در داخل این کشور خواهان آن است.

واکنش ایران

بیش از یک هفته پس از آغاز جنگ، اسرائیل همچنان از حمله به یکی از حیاتی‌ترین تأسیسات هسته‌ای ایران در فردو خودداری کرده بود- تأسیساتی که پیش از آغاز جنگ، دارای میزان قابل توجهی اورانیوم غنی‌شده و سانتریفیوژ بود- این خودداری نه به این دلیل بود که اسرائیل نمی‌خواست به فردو حمله کند، بلکه به این دلیل بود که نمی‌توانست. این تأسیسات چنان عمیق در دل زمین ساخته شده که تنها بمب‌های سنگرشکن «نفوذگر انفجاری عظیم» (Massive Ordnance Penetrator) قادر به تخریب آن هستند — بمب‌هایی که تنها در اختیار ایالات متحده است- اما در نهایت، ترامپ از مسیر دیپلماتیک منحرف شد و تصمیم گرفت با پیوستن به جنگ و اقدام نظامی علیه تأسیسات در فردو، نظنز و اصفهان وارد عمل شود. واشنگتن اعلام کرده که به تهران پیام داده است این حملات، نهایت مداخله آمریکا خواهد بود، مشروط بر آنکه ایران از انجام تلافی خودداری کند. احتمالاً ترامپ امیدوار است که آمریکا بتواند واکنش محدود ایران را تحمل کرده و از درگیری عمیق‌تر در جنگ اجتناب کند. این ترفند ممکن است کارساز باشد، اما به‌طرز چشمگیری خطرناک است.

ایران ممکن است راه‌های دیگری در پیش بگیرد

یک خطر دیگر اقدام آمریکا این است که درگیری ایران با اسرائیل ممکن است به شکل بی‌پایان ادامه یابد. چنان که در غزه و اوکراین دیده شده، آغاز یک جنگ بسیار آسان‌تر از پایان دادن به آن است. ممکن است برای مدت‌ها، ایران به‌طور مداوم موشک به‌سوی اسرائیل

در جهانی که قواعد بر اساس منافع قدرت‌ها بازنویسی می‌شود، پایبندی به قانون نه نقطه قوت، که بهانه‌ای برای بی‌دفاع ماندن در برابر قانون‌شکنان است.

در پس این رخداد، فراخوان وزیر امور خارجه ایران به جامعه جهانی برای دفاع از بقایای نظم حقوقی بین‌الملل، بازتاب این واقعیت تلخ بود که اگر سکوت و انفعال در برابر چنین قانون‌گریزی‌هایی ادامه یابد، آنچه از NPT و اصول آن باقی می‌ماند، تنها نامی خواهد بود بر سندی که دیگر نه ضامن صلح است و نه سپری برای امنیت ملت‌ها.

دفاع مشروع؛ فراتر از میدان نبرد

عراقچی همچنین هر گونه گمانه‌زنی درباره امکان مصالحه بر سر اصول بنیادین جمهوری اسلامی را نفی کرد و گفت: «ما به هیچ عنوان درباره حاکمیت و استقلال ایران سازش نخواهیم کرد.» این موضع، بازتاب‌دهنده هشدار عمیق نسبت به

ساخته‌اند. وزیر امور خارجه با تأکید بر حق مشروع ایران برای استفاده از «تمام راه‌های ممکن» نه فقط در عرصه نظامی بلکه در قالب مجموعه‌ای از اقدامات متنوع و متناسب، این پیام را مخابره کرد که تهران در برابر چنین تجاوزی بی‌پاسخ نخواهد ماند. این موضع، نشان‌دهر دفاع مشروعی است که دیگر صرفاً به مقابله نظامی تقلیل نمی‌یابد، بلکه می‌تواند ابعاد دیپلماتیک حقوقی را دربرگیرد و تصویری از واکنش چندلایه برابر رخدادهای نظامی جاری باشد.

وزیر امور خارجه ایران همچنین با بازخوانی مسئولیت‌های نهاد های بین‌المللی، به‌ویژه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، تأکید کرد که «آژانس باید به وظایف قانونی خود در قبال این حمله عمل کند» و از شورای امنیت سازمان ملل متحد خواست تا در برابر این قانون‌شکنی بی‌سابقه، بی‌تفاوت نماند و نشست فوری برگزار کند.

با وجود این، عراقچی گفت: «البته باب مذاکرات همیشه باید باز بماند، اما شرایط کنونی این گونه نیست. ایران تحت تجاوز قرار گرفته و باید به آن پاسخ دهد؛» موضعی که نشان‌دهنده ضرورت دفاع، مقاومت و امید به احیای مسیری است که شاید تنها راه بازگشت به نظم باشد که قدرت‌های بزرگ، خود آن را به سخره گرفته‌اند.

خطر تضعیف مرزهای حاکمیت ملی در جهانی است که قدرت‌های بزرگ، قواعد بین‌الملل را به ابزاری انعطاف‌پذیر برای مشروعیت‌بخشی به اقدامات خود بدل

نامه عراقچی به دبیرکل سازمان ملل و رئیس شورای امنیت

سید عباس عراقچی وزیر امور خارجه کشورمان در نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل و رئیس شورای امنیت، تأکید کرد که انتظار می‌رود نشست اضطراری شورای امنیت سازمان ملل متحد که برای رسیدگی به اقدام تجاوزکارانه آمریکا درخواست شده است، محکومیتی صریح، قاطع و بدون ابهام علیه ایالات متحده به‌عنوان یکی از اعضای دائم شورای امنیت صادر کند.

عراقچی در نامه خود، با اشاره به اینکه هدف قرار دادن تأسیسات هسته‌ای صراحتاً در اسناد متعدد بین‌المللی از جمله قطعنامه‌های ۴۴۴، ۴۷۵ و ۵۲۳ کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ماده ۵۶ پروتکل الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو، منع شده و چنین حمله‌ای نشان‌های از سقوط بی‌سابقه در روابط بین‌الملل است، تصریح کرد: اقدام تجاوزکارانه ایالات متحده آمریکا باید به شدیدترین وجه ممکن محکوم گردد. دولت آمریکا باید در قبال این حمله جنایتکارانه که در حمایت از رژیم صورت گرفته که تحت رهبری یک جنایتکار جنگی تحت تعقیب بین‌المللی جهان را به سوی آشوب و بی‌ثباتی سوق می‌دهد، پاسخگو شناخته شود.

اخبار

واکنش‌های جهانی به حمله نظامی آمریکا علیه ایران

از محکومیت تا تماس‌های دیپلماتیک بی سابقه

در نخستین ساعات پس از تجاوز هوایی ایالات متحده و اسرائیل به تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، جهان بار دیگر شاهد موجی از واکنش‌ها بود؛ واکنش‌هایی که از محکومیت شدید تا دعوت به خویشتنداری و حتی حمایت از اقدام واشنگتن را دربر گرفت. در این میانه، یک تحول کم‌سابقه در دیپلماسی بین تهران و اوتواو نیز رخ داد؛ گفت‌وگوی تلفنی وزرای خارجه ایران و کانادا پس از سال‌ها تنش.

تماس بی سابقه ایران و کانادا

با اوج‌گیری تنش‌ها در پی حمله نظامی آمریکا سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه شنبه شب باآنتیا‌آناند، همتای کانادایی خود گفت‌وگوی تلفنی انجام داد؛ تماسی که خود گواهی بر ابعاد بی‌سابقه وضع موجود است. عراقچی در این تماس تجاوز اسرائیل و آمریکا را زیر سؤال برد؛ حمله‌ای که به گفته او، نه تنها زیرساخت‌های عمومی و اماکن مسکونی را هدف قرار داده، بلکه به کشتار نخبگان، اساتید، زنان و کودکان ایرانی انجامیده است. وزیر خارجه ایران بر مسئولیت جامعه جهانی و به‌ویژه شورای امنیت سازمان ملل برای توقف این تجاوز و مجازات عاملان تأکید کرد.

آناند نیز ضمن ابراز نگرانی از تشدید ناامنی در منطقه، دیپلماسی را تنها راه خروج از بحران خواند و برآمدگی کشورش برای کمک به کاهش تنش‌ها تأکید کرد.

اعتراف تند مسکو و پکن به واشنگتن

روسیه و چین نیز متحدان تجاوز بی‌محابای هوایی آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران را به‌شدت محکوم کردند و آن را نقض آشکار منشور سازمان ملل و تهدیدی جدی برای صلح منطقه‌ای دانستند.

واکنش‌های دیگر در جهان

در صحنه بین‌الملل، واکنش‌ها به این حمله آشکارا متنوع و گاه متضاد بود. آنتونیو گوتش دبیرکل سازمان ملل، ضمن ابراز نگرانی عمیق، این حمله متجاوزانه را تهدیدی مستقیم علیه صلح و امنیت جهانی خواند و هشدار داد که ادامه درگیری‌ها می‌تواند منطقه را به لبه پرنگاه ببرد و از کنترل خارج شود. اتحادیه اروپا، با دعوت طرف‌ها به خویشتنداری، بر بازگشت به میز مذاکره تأکید و اعلام کرد قرار است وزرای خارجه این اتحادیه درباره بحران در خاورمیانه جلسه‌ای اضطراری برگزار کنند.

محکومیت قاطع در جهان عرب

عربستان سعودی، عراق و عمان با مواضعی صریح، حمله آمریکا را محکوم کردند. بغداد هشدار داد که این حمله صلح و ثبات منطقه را تهدید می‌کند و تأکید کرد که جایگزینی برای دیپلماسی وجود ندارد. عربستان و عمان نیز خواستار پایان فوری تجاوزات و تلاش‌های بین‌المللی برای حل سیاسی بحران شدند. ترکیه نیز با ابراز نگرانی عمیق، هشدار داد که حمله آمریکا خطر گسترش درگیری‌ها به سطح جهانی را به‌شدت افزایش داده و خواستار مسئولیت‌پذیری طرفین شد.

کوبا: نقض آشکار منشور سازمان ملل

در جبهه‌ای دیگر، کوبا صراحتاً هدف قرار دادن تأسیسات هسته‌ای ایران را محکوم کرد و آن را نقض جدی منشور سازمان ملل و حقوق بین‌الملل دانست. رئیس‌جمهوری کوبا هشدار داد که این اقدام بشریت را وارد بحرانی با پیامدهای غیرقابل بازگشت کرده است. ونزوئلا هم با صدور بیانیه‌ای حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران را محکوم کرد.

پیش‌نویس قطعنامه شورای امنیت برای محکومیت حمله آمریکا به ایران و آتش بس

خبرگزاری روسی «ریانوستی» به نقل از منبعی آگاه در سازمان ملل متحد گزارش کرد: «روسیه، چین و پاکستان پیش‌نویس قطعنامه‌ای را در میان اعضای شورای امنیت سازمان ملل توزیع کرده‌اند که حملات هوایی آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران را محکوم می‌کند. این کشورها پیش از این در واکنش‌هایی جداگانه این تجاوز را به شدت محکوم کردند. این خبرگزاری به نقل از منبع آگاه خود افزود: «علاوه بر این، این سند خواستار آتش‌بس فوری و بدون قید و شرط است و بر تعهد همه طرف‌ها برای محافظت از غیرنظامیان تحت قوانین بین‌المللی تأکید می‌کند.» این پیش‌نویس همچنین از یک راه‌حل دیپلماتیک حمایت می‌کند و پیشنهاد می‌دهد که برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران در ازای لغو همه تحریم‌های چندجانبه و یکجانبه تضمین شود. همچنین این پیش‌نویس از دبیرکل سازمان ملل درخواست می‌کند که طی هفت روز گزارشی در مورد اجرای قطعنامه و به‌روزرسانی‌های وضعیت میدانی ارائه دهد. به گفته این منبع آگاه، انتظار نمی‌رود شورای امنیت روز یکشنبه در مورد این پیش‌نویس رأی‌گیری کند، اما پیش‌بینی می‌شود اعضا نظرات خود را ارائه دهند.

دفاع سازمان همکاری اسلامی از ایران

وزرای امور خارجه کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، قطعنامه‌ای را در محکومیت قاطع تجاوز رژیم صهیونیستی و آمریکا به ایران صادر کردند. این قطعنامه که در نشست وزرای خارجه کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی صادر شد، با محکومیت شدید اعمال تجاوزکارانه مستمر رژیم اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران که از ۱۳ ژوئن ۲۰۲۵ آغاز شده است، با تأکید بر اینکه چنین حملاتی مصداق تجاوز طبق منشور ملل متحد، از جمله ماده ۲۰، و جنایت جنگی بر اساس حقوق بشردرولستانه بین‌المللی است؛ بر همبستگی کامل سازمان همکاری اسلامی و کشورهای عضو آن با مردم و دولت جمهوری اسلامی ایران در برابر تجاوزات رژیم اسرائیل تأکید کرد. این قطعنامه همچنین بر اهمیت توقف عملیات نظامی اسرائیل علیه ایران تأکید می‌کند.

حمله به تأسیسات صلح‌آمیز عضو متعهد NPT، نه تنها تعهدات ایران را نادیده گرفت، بلکه ضربه‌ای

اساسی به اعتبار کل رژیم عدم اشاعه وارد ساخت؛ چنانکه در جهانی که قواعد بر

اساس منافع قدرت‌ها بازنویسی می‌شود، پایبندی به قانون نه

نقطه قوت، که بهانه‌ای برای بی‌دفاع ماندن در برابر قانون‌شکنان است

آنجه روشن است این است که با مداخله آمریکا، جنگی که اسرائیل بیش از یک هفته پیش

علیه ایران تحمیل کرده بود، وارد مرحله‌ای تازه شده است. مسیر رویدادها اکنون

می‌تواند به جهات مختلفی تغییر مسیر دهد. محتمل است که این حمله آمریکا را بیشتر درگیر

آنجه روشن است این است که با مداخله آمریکا، جنگی که اسرائیل بیش از یک هفته پیش

علیه ایران تحمیل کرده بود، وارد مرحله‌ای تازه شده است. مسیر رویدادها اکنون

می‌تواند به جهات مختلفی تغییر مسیر دهد. محتمل است که این حمله آمریکا را بیشتر درگیر

آنجه روشن است این است که با مداخله آمریکا، جنگی که اسرائیل بیش از یک هفته پیش

علیه ایران تحمیل کرده بود، وارد مرحله‌ای تازه شده است. مسیر رویدادها اکنون

جنگی شود که اکثریت مردم آمریکا باور دارند نباید آغاز می‌شد و این جنگ به‌بدی پیش برود، افکار عمومی آمریکا به‌حق اسرائیل را مقصر خواهند دانست. در حال حاضر، در جناح چپ آمریکا، عملکرد اسرائیل در غزه به‌شدت از حمایت عمومی از اتحاد آمریکا و اسرائیل گاسته است و در جناح راست نیز بحث شدیدتری درباره سیاست خارجی ایالات متحده در جریان است که شاخص‌ترین نمود آن، مناظره تند میان مفسر سیاسی «تاکر کارلسون» و سنااتر «اند کروزر» درباره حمایت از اسرائیل و تصمیم برای ورود به جنگ با ایران بوده است.

در روزها یا هفته‌های آینده، ممکن است جنگ به‌سرعت پایان یابد. اما سوابق تاریخی مداخلات نظامی آمریکا در خاورمیانه و ماهیت جنگ در سراسر تاریخ نشان می‌دهد که مداخله نظامی آمریکا با خطرات عظیمی همراه است. بهترین و پایدارترین گزینه برای ایالات متحده از ابتدا، دنبال کردن توافقی دیپلماتیک بود که برنامه هسته‌ای ایران را به‌طور قابل‌راستی‌آزمایی محدود کند. متأسفانه پس از وقایع امروز، تحقق آن گزینه بسیار بعید به نظر می‌رسد.

شلیک کند. ایالات متحده جز در حد حمایت دفاعی از اسرائیل، عمدتاً از چنین درگیری‌ای دور خواهد ماند.

برای ایالات متحده، تهدیدهای ایران هزینه‌هایی واقعی در پی دارد. این تهدیدها مستلزم صرف وقت و توجه فراوان از سوی مقامات عالی‌رتبه آمریکایی خواهد بود، به‌علاوه صرف منابع نظامی و سرمایه‌گذاری در خاورمیانه که در غیر این صورت می‌توانست به حوزه‌های دیگر اختصاص یابد.

همچنین ممکن است پیامدهای ثانویه قابل توجهی نیز داشته باشند. پس از جنگ خلیج فارس، حضور گسترده نظامی آمریکا در خاورمیانه به شعار تهییج‌کننده القاعده تبدیل شد و در رویدادهایی که در نهایت به حملات ۱۱ سپتامبر انجامید، نقش داشت.

در نهایت، اگر درگیری تشدید شود و ایالات متحده بیشتر درگیر جنگ شود و بار دیگر در خاورمیانه گرفتار گردد، ممکن است رابطه آمریکا با اسرائیل دچار تغییرات اساسی شود. پس از تهاجم آمریکا به عراق، سرزنش اسرائیل بابت ترغیب واشنگتن به آن جنگ، در حیطه نظریه‌پردازان توطئه در حاشیه قرار داشت، اما اگر ایالات متحده وارد